

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Foia apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Foia bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foia se adresează la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în

Blasiu.

Anul I.

Blasiu 14 Novembre 1891.

Numerul 46.

Limba română în Seminariele teologice.

(+) „Gazeta Transilvaniei“ în numărul 174 din anul acesta comunicând o corespondință despre Seminarul român gr. catolic din Gherla spune, că preasântitul domn Episcop de acolo, în urma unui ordin primit de la ministrul de culte și instrucțiune publică, ar fi făcut unele schimbări în ceea ce privește limba de propunere în acel seminar, și în deosebire ar fi ordonat, ca pre viitor să se propună numai în limba latină și studiile acelea, care până acum s'au propus în limba română.

Noi când am citit această notiță, nu am crezut, că Episcopul de Gherla s'ar fi simțit îndemnat a schimba planul de învățământ în seminarul său și în deosebire a schimba limba de propunere în urma unei porunci primite de la ministeriu.

Am avut și motive a nu o crede acesta.

Biserica catolică nicăiera și nici odată nu a suferit și nu suferă nici astăzi, ca guvernele civile să se amestece în afacerea instrucțiunii și educațiunii candidaților de preoți. Papa Piu al IX a condamnat chiar propozițiunea, care dice: „Imo in ipsis clericorum seminariis methodus studiorum adhibenda civili societati subiectur“ (Chiar și metoda de instrucțiune, ce trebuie să se întrebuițeze în Seminariele teologice, încă este supus statului). Cu totu dreptul a condamnat Ponti-

ficele această doctrină falsă, pentru că științele, care se propun în Seminariele teologice, au de obiect credința și moralul bisericii catolice, asupra căroră chiar și în virtutea dreptului natural nimeni nu este chemat a dispune afară de auctoritatea acelei biserice, tocmai precum nimeni, afară de auctoritatea politică, nu are dreptul a dispune asupra celor ce se țin de binele temporal al cetățenilor. Apoi Domnul Christos nu a disus împăraților și ministrilor: „Mergeți și învățați toate popoarele,“ ci acesta a disus sântilor Apostoli și următorilor lor, care sunt episcopii în frunte cu Pontifexele Romanu. Prin urmare numai episcopii au dreptul de a determina, că ce să se propună acolo, care au să vestească cuvântul lui Dumnezeu poporului credinciosu.

Un alt motiv, care nu ne-a lăsat să credem, că Episcopul de Gherla numai de dragul ordinului ministerial ar fi scos limba română din seminarul său, l'am aflat noi în împrejurarea, că pentru un episcop nu poate fi hotărâtoare simpatia ori antipatia unui ministru față de limba liturgică a bisericii noastre.

Și în alte state s'au aflat ministri, care bucuroși ar fi cassat limba latină din seminariele teologice, însă dorințele lor s'au înfrânt de împotrivirea întemeiată a bisericii, care a pătuns intențiunile perverse ale acelor ministri.

La noi însă limba liturgică și rituală este cea română, aprobată și de

Sântul Scaun Apostolic al Romei. Precum deci nu s'au învoit alți episcopi din alte state să facă pre voea ministrilor, și să scotă limba liturgică latină din seminariele lor, totu așa nu s'ar fi putut învoi nici Episcopul de Gherla, să o facă acesta cu privire la limba română. Episcopul cedând așa pre ușor presiunii de sus, ar fi arătat, că nu are tăria aceea, carea au dovedit-o ceilalți colegi ai săi între împrejurări de multe ori mai grele, decât ale noastre; ceea ce nu am putut nici presupune despre Episcopul din Gherla.

În fine nouă ni-s'a părut lucru de necredut, ca între atâtea cestiuni de limbă, care agiteză așa de multu pre cetățenii statului nostru, un episcop român să mai introducă încă o nouă cestiune de limbă. Ne este destul preste cap, de le poate ajunge și urmașilor nostri, cu cestiunea limbei în școlile populare, cestiunea limbei în gimnasil, cestiunea limbei în școlile reale și cestiunea limbei în magistratură și în administrațiune. De ce folos ar mai fi fostu, ca chiar un episcop român să mai stîrnescă încă și cestiunea limbei în seminariele teologice, și astfel la motivele cele multe, ba chiar nenumărate de nemulțămire pentru strivirea limbilor deosebitelor naționalității din patrie, să mai adaugă încă un nou motiv de justă supărare și să arunce un nou măr de certă între concetățenii patriei, care poate nici odată nu au avut așa mare lipsă de iubire im-

Feuilleton.

La începutul Iernei.

Am ajuns vremuri grele. Vestitul Falb ne prorocoseștile critice presteștile critice, și ne înspăimântă și cu un diluviu, care se va năpăstui asupra pământului, nu mai departe decât pre la an. 6500. Cine va trăi pre atunci, va vedea, ore cu prorocia acesta fi va mai norocosu dl Falb de cum e cu știle critice mai mărunte, cu cari ne totu înfrică de vre-o câțiva ani.

De altfel de știle critice ale lui Falb aș putea eu odihni în tota liniștea. Mai multu mă neliniștesc știle adevăratu critice, de cari am și cam avut parte în toamna acesta, căci locurile, mare parte, au rămasu nesemnate, era cele semnate încă în locu să-ți desfășteze privirea, te punu pre gânduri și-ți prevestesc totu lipsă și fomete. Altă pacoste fi Ierna, care-i la ușe, și de nu ai lemne, îți intră și în casă, cum a fostu intrat mai deunăzi la mine. Să ve spunu, cum.

Într'una din știle trecute, pre un frig destul de simțit, mi adun hațele pre lângă mine și mă punu la masă, ca să cetesc.

Dar de unde să poți! În chilie focu nu era ca în palmă, și până să cetesc o față, frigul mă pătrunde până la os. Hațele, ce altădată mi erau destul de largi, acuma mi-se păreau strâmte de perit. Așa mi aduc aminte, că în frig corpurile se contrag; dar bagu semă vesmintele au fostu mai espuse frigului și s'au contrasat mai tare decât trupul meu, deși în privința frigului li putea ajunge și lui.

În urma urmelor mi succede să-mi stringu hațele și mai bine pre lângă trup, dar cu cetitul totu s'a isprăvit. Paserea mălaiu visază, așa și eu în locu să cetesc mai departe, încep să mă gândesc la o chilie bine încălțită, mă gândiam cu atatu mai virtos, căci mi venise în minte dragălașul versu al lui Alexandri:

Vine dela munte Ierna la câmpie
Scuturându din pôle-i știle de urgie
Vie!

Și așa mai departe.

Și mi-s'ar fi datu, să-lu dicu și eu. Dar sgriburindu precum sgriburam eu, nici lui Alexandri nu i-ar fi venit să-lu repetesc.

Unu pretinu mi spuse, că făcându-și focu în știle trecute, fumulu i-a umplut

chilia, de a trebuit să-i dea drumulu pre uș și ferești.

Prastă lighionă-i fumulu, dar totu mai prastă frigulu, gândiam eu în mine sgriburindu. Să am în chilie fum, mi-aș închipui, că am fumat, și de m'ar pișca ochi, mi-i aș închide, era la nasu mi-aș pune o batiștă, ca să se străcure de fum aerulu, ce-lu respiru; apoi poftescă fumulu și totu pisce, căci totu nu va pișca așa de tare, cum mă pișcă frigulu.

Dar frigulu creștea într'una, și cu câtu creștea, dinți în gură totu mai tare mi-se bătea de olaltă. I-aș fi lăsat, să-și facă chefulu, dar aveam o măsea stricată, și-mi era grăză, să nu mai vină asupra-mi și năpăstea aceea. Atata mi-ar mai fi trebuit!

Mă împinteu și-mi stringu fălcile de olaltă, dar și-aș găsitu, să le poți ține. Mi-oru scapatu din mâni și oru începutu să mi-se bată de olaltă și mai cu putere. Despre repejunea, cu carea se ciocniau de olaltă ar putea spune multe buza de de-asupra, carea avuse nenorocirea, să apuce de vre-o câteva ori între dinți. Era gata să rămănu fără ea.

Cum fi omulu, gândiam întru mine, nici odată nu-i indestulitu cu ce are. Cu câtu are mai multe comodități, cu atata fi trebuiesc

mutată și sinceră bună-înțelegere ca în ziua de astăzi.

Acum însă putem constata cu bucurie pre baza unor informații secure, că notița adusă de „Gazeta Transilvaniei”, că limba română cu începutul anului școlastic curent s'ar fi cassată cu totul din seminarul din Gherla și s'ar fi înlocuită cu cea latină, nu este adevărată, de-orece și acum se propun unele studii în limba română.

În toate seminariile din lume se cultivă cu zel limba poporului, în mijlocul căruia au să lucreze fiitorii preoți. Magiarii înșiși și-au format în seminariile lor societăți, cari anume se ocupă cu cultivarea limbei și literaturii lor. Unele din aceste societăți și-au câștigat chiar și nume în istoria literaturii magiare parte prin edarea de opuri bune originale, parte prin traducerea opurilor clasice din literaturile europene. Dacă acesta este o virtute din partea Magiarilor, la noi este chiar o detorință a se cultivă limba română din partea candidaților de preoți, de-orece acesta este tot-odată și limba liturgică și rituală a bisericii noastre.

Multă bine și folosă facă nemului românesc, cari se ingrigesc, ca în seminariile teologice să se studieze cu zel limba română, și să se cultive cu totă stăruința câmpul literaturii.

Fiindcă omul prețuesce numai aceea, ce scie, dela sine urmază, că clericii nostri numai atunci vor prețui și vor face și pre alții să prețuescă limba română, când ei vor fi străbătut adencă în cunoștința ei și a productelor literare ale ei.

Tot așa de adevărat este și aceea, că fiesce care omă conversază bucuros numai în acea limbă, carea o cunoșce perfect, pentru-că în aceea își poate exprima mai ușor și mai frumos cugetele și sentimentele sale. Deci dacă vrem, ca preoții nostri să converseze atât între sine cât și în familiile lor numai ro-

mănesce, trebuie să deschidem candidaților de preoți ocașiunea de a-și pute cunoșce perfect limba lor proprie cu atât mai virtos, că în cazul acesta ei se vor ingrigi la timpul său, ca nici într'alte familii române să nu străbată altă limbă, afară de limba română.

Afară de acestea este știut, că mulți dintre aceia, cari intră în seminariile noastre teologice, au trecut mai înainte numai prin școle magiare, unde despre limba noastră au auzit adeseori numai cuvinte de hulă și de dispreț. Acești tineri intră pre cariera preotescă numai cu acele cunoștințe de limba română, cari și-le-au câștigat în casa părintescă, și poate și cu vederi greșite despre valoarea limbei române și a productelor ei literare. Ast-fel de tineri trebuie deci să aibă ocașiune măcar în seminariile noastre a-și corege vederile greșite și a-și însuși limba liturgică cum se cuvine unui preot și bărbat cult.

Însă și literatura noastră ar pute avea folose forte mari din cultivarea intensivă a limbei române în seminariile noastre.

Preoții în toate țările, dar mai virtos în Italia și Franța au contribuit foarte mult la înăvțirea literaturilor lor naționale cu opere clasice neperitore. Acesta s'a întâmplat în câtva și la noi, și s'ar pute face încă și mai mult, dacă candidații de preoți ar studia neobosit în seminarie limba și literatura română. Între candidații nostri de preoți se află adeseori tineri foarte talentați, cari profitându de cunoștințele frumoșe teologice și filosofice, ce și-le însușesc în seminarie, ar pute scrie opuri morale foarte instructive mai cu seamă pentru clasele inferioare ale populațiunii noastre și prin acesta ar paralisă efectele desastroșe ale literaturii atee și nemorale inaugurate de Conta, Eminescu și alții, cari răpind credința creștină din mințile și inimele poporului,

și împesce și sentimentele nobile pentru idealurile mari ale omenirii, și nu-l lasă altă fericire, decât să împlinească poftelor animalice sau scurtarea violentă a vieții spre a trece cât mai curând în nimica aceea, de care visează unele capete săci și inimi reci.

Comitetul partidului național român
— s'a întrunit în 24 și 25 Octombrie a. c., pentru ca să se ocupe cu faimele acelea, ce de un timp încocă au început a se lăși relativ la ținuta comitetului și a presidentului său, precum și cu ținuta „Tribunei” față cu decisiunile comitetului. Resultatul dezbaterilor comitetului a fost, că s'a însărcinat președintele, dl. Vincențiu Babeș, să publice două declarațiuni, în cari de o parte să desmintă toate scirile referitoare la o schimbare a programului partidului și cele referitoare la anumite pactări ale sale cu guvernul său cu vre-un partid politic din țară, de altă parte să condamne atitudinea „Tribunei”, carea „a vătămă solidaritatea și disciplina partidului”.

Declarațiunile acestea au și fost publicate în foile românești ale partidului, anume în „Gazeta Transilvaniei”, „Tribuna” și „Luminătorul”. Dela sine se înțelege, că „Tribuna” și de astă-dată publică declarațiunile amintite cu comentariu, învinuindu-l pe dl. Babeș, că nu a corăspuns întocmai însărcinării primite.

Este în declarațiunile domnului Babeș un pasaj, care indirect ne atinge și pe noi. Scim motivele acelu pasaj, scim, că dl. Babeș l'a scris în urma însărcinării comitetului. Nu reflectăm însă, căci noi atunci, când urmând exemplul Arhierilor nostri ilustri, ne împlinim detorința noastră către nemul nostru, nu o facem, ca comitetul partidului național să ne laude și să ne mulțămescă, ci pentru că așa ne demăndă Dumnezeu și conștiința noastră de Români.

De ale Kulturegylet-ului.

Înainte tuturor Românilor a fost cunoscută faptul, că Kulturegyletul ardelen s'a înființat anume și exclusiv cu scopul

mai multe. Pretinul meu era neldestulit, pentru că l-a eșit nițel fum. Mi-ar fi plăcut, să fi scriburit el în locul meu numai un césu, și mă rămășesc, că nici cu ochii deschiși nu ar mai fi simțit fumul din chilie.

Alții își mai gingași și decât pretinul meu, cât nici gura cuptorului nu vrea să o rabde în chilie, unde lucră sau dorm, ei fac cuptorele așa, că gura să le ese în ambitu, în culină sau chilie servitorilor. Și acesta o fac, ca nu cumva fumul să-și potă luă îndrăsnelă și să pătrundă până la ochii mărilor sale, și ca servitorii să nu-l incomodeze, când fac foc, și cu deosebire să nu-l incomodeze dimineața, când ar trebui să le descue ușa prin frig.

Ce deosebire între om și om! Mie spre exemplu în momentul de față cu foc mi-ar chiar plăce, să mă incomodeze ori ce suflet, fie și de păgân, ba așa fi aplicat să-mi fac foc chiar cu mâinile mele proprii, și așa fi în stare să suflu în jară chiar și o jumătate de oră, numai de așa ave în ce să suflu.

Adevărat, că au fost momente, când nici mie nu mi-a prea fost drag, să suflu în foc, și poate și de aci în colo vor mai fi momente de acele, dar ucuma — așa suflă cât trei.

Nici odată nu m'aș învoi, să-mi scotă gura cuptorului din chilie. Nu, căci nici odată

nu mă simt mai bine ca seara, când în iubitul meu cuptor pocnesce și bubue focul cu vioșie. Bubiutul acesta mi desfătează urechile mai mult decât o operă, era flacăra neastimpărată mi zugrăvesce pre păreți o panoramă întregă, aruncându fel de fel de umbre, fel de fel de figuri. Și umbrele aceste și chiar fumul, ce mai ese din când în când, mi aduc aminte de frumoșii ani ai copilăriei, când o ceta întregă de copii ne aședam în jurul unui uncheșu sau bunice bătrâne, și ascultam cu atata drag la frumoșele povești, ce curgeau din gura lor ca dintr'unu isvor nesecat.

Îsă omul cel mai blăjin, dar pare că totuși m'aș pute decide să succed, ca la un pui, grumazi omului, ce s'ar încercă să-mi scotă afară gura cuptorului și să-mi răpescă ast-fel aceste frumoșe amintiri.

La orașe mari în casele mai de dai Doinne e introdusă așa numita încăldire cu aer, va să dică în zidirea întregă numai într'unu loc se face foc, cam de comun într'unu despărțimintă alt pivniței, și aerul încăldit e condus în chilii prin canale sau hornețe de pără. Nu ai decât să învrti unu cep, și pre canalul deschis îți pătrunde în chilie aer încăldit.

Pre când cu gândul ajunsese până aci, unu nor rece mi trecu prin trup, căci într'aceea mi scăpase din mână aripa vesmintului, și frigul pre ușa deschisă în-

cep să pătrundă în lăuntru cu înlesnire înspăimântătoare. Am uitat de însufățirea, ce mă cuprinsese mai înainte, și cuvintele rostite mai că nu le-aș mai fi quis cu atata hotărre, ba pentru sara acesta așa fi lăsat chiar să-mi scotă afară gura cuptorului, numai să-l simt cald, dar — bine să fi înțeles — mâne era să mi-l pună la loc.

Mi-am adunat haia în jurul trupului și mi-am strins încă și mai bine ca mai înainte, și fiindcă tremuram ca o vėrgă, nu-l mirare, că în urmă mă împăcasem chiar și cu idea încăldirii cu aer; și dacă în mintele acelea ar fi început să mi-se reverse în chilie unu aer cald, mai că nu aș fi avut tăria, să închid canalul, pre care ar fi venit căldura.

Adevărat, că odinioară am și scris în potrive încăldirii cu aer, dar pre când am scris, se vede, că nu era frig, sau și de era frig, aveam lemne destule.

Cu mâinile țineam haiele adunate în jurul trupului, dar dela o vreme mâinile mi se făcură sloi de ghiață.

Frecarea produce căldură, gândiam întru mine, dar până să-mi frecă mâinile de oaltă, haiele se slăbănogesc, și frigul începe să-mi pătrundă și prin os, până la medușă.

Nu a mai fost modru, să șed. Mă scoi și apropiându-mă de termometru cetesc 1° Réaumur, 1¼° Celsius și 34¼° Fahrenheit. E cu neputință! Sau termometrul arată rău,

de a magiarisa pre Români ardeleni. În decursul existenței sale Kulturegyletulă a și dată dovezi destule, pentru ca să-i înărească pre Români în convingerea lor și pentru ca să străduască într'înșii o antipatie încă și mai pronunțată față cu intențiunile sale. A înșiră acele dovezi ar fi și cu neputință și de prisos. Și cu toate acestea corifeii Kulturegyletulă au avut curajul să afirme, că lucrarea lor este numai de apărare, era nici de cum de atacare.

Nu e scopul acestor șire polemică cu Kulturegyletulă. Noi voim să arătăm numai publicului nostru cetitor, cu ce planuri se ocupă această onorabilă reuniune, și ce este permis unei reuniuni „culturale“, care după statutele sale nu poate să se ocupe cu politica.

„Kolozsvár“, focea guvernamentală din Clușă, în numărul 252 din 5 Octombrie publică o întâmpinare isvortă din péna unui membru al Kulturegyletulă, care se vede a fi foarte bine inițiat în toate afacerile acestei reuniuni. Din această întâmpinare aflăm unele date foarte interesante despre activitatea Kulturegyletulă, care a le trece cu vederea ar fi un păcat neiertat.

Domnul membru ne spune mai ales trei lucruri de mare moment. Ne spune, că Kulturegyletulă a denunțat auctorităților o mulțime de preoți, care în butul ordinățiunii ministeriale din 26 Februarie a. tr. au botezată prunci născuți din căsătorii mestecate. Mai departe ne spune domnul membru, că Kulturegyletulă a avut parte și în regularea averilor Năsăudene, prezentându fostului comisar regesc și o propunere concretă. În fine ne mai spune domnul membru, că Kulturegyletulă încă dela întemeierea sa a început a se ocupa cu idea înființării alor două episcopii de ritul grecesc, una unită și alta neunită, dară amândouă cu limbă liturgică magiară, întocmai precum a inițiat și înființarea unui district luteran, totu cu limbă magiară. Numitul membru asigură, că deși ridicarea celor două episcopii grecesc cu limbă magiară întâmpină foarte mari greutăți, și că deși această cestiune pretinde cea mai mare precauțiune și discrețiune, totuși reu-

niunea sperază, că își va pute realiza scopul său.

Etă dar misiunile Kulturegyletulă. În deplinesce oficiul de denunciant, regulază afacerile și averile câștigate cu sânge românesc, și se nisuesce a răpi și limba liturgică a bisericilor românești, ca așa mai ușor să-i potă magiarisa pre Români. Și toate aceste după corifeii Kulturegyletulă sunt numai acte de „legitimă apărare“! Guvernul din partea sa privește cu nepăsare și poate chiar și cu plăcere la aceste neletiri ilegale, și nu află de cuviincios a îndrumă pre acești domni la observarea statutelor, care îi opresc dela ori ce amestec în politică. Numai cându e vorbă despre înființarea de reuniuni românești, numai atunci își aduce aminte guvernul de resonele mai înalte, care nu permit înființarea de reuniuni cu caracteru exclusiv. Sărmană dreptate!

Ce se ține altcum de înființarea celor două episcopii de ritul grecesc cu limbă liturgică magiară, apoi suntemu necesități a le-o spune domnilor dela Kulturegyletulă, să nu mai umble și să nu-și perdă vremea. Planul lor e ridicul și absurd. Celu puțin episcopie greco-catolică cu limbă liturgică magiară nu voru înființa, nu, și de s'ar mai înființa încă o mie de Kulturegyleturi: nu, pentru că episcopii potă ridică numai Scaunul Apostolic, și limbă liturgică erași numai Scaunul Apostolic potă stători. Era Scaunul Apostolic nu va înființa nici episcopii nouă și nu va introduce nici limbă liturgice de dragul Kulturegyletulă și alu magiarisării.

Grijescă Kulturegyletulă, să nu pată ca brósca din poveste.

Revista bisericescă.

Din Patrie.

Noū-denumitulă primat, Claudiu Vaszary, și noulă arhiepiscopu de Calocca, Georgiu Császka, au făcutu îndătinata mărturisire de credință Joi în 5 a l. c. în capela nunțiatuerei apostolice din Viena. De séra nunțiuulă apostolicu

Mgr. Galimberti a datu în onorea prelaților unu prându diplomaticu, la care au fostu invitați și cardinalii Schönborn și Gruscha.

Ministrul de culte Csaky a răspuns Sâmbătă în 7 a l. c. la interpelările, ce i-s'au fostu adresat din partea deputaților Ugron și Komlossy în cauza primațială. Ministrul a repetit cele ce le-a fostu disu în comisiunea financiară, că anume guvernul n'a avut altu candidat de primat afară de Vaszary. Se înțelege că nimeni nu i-a crețut domnului ministru.

Referitoru la cestiunea strămutării Scaunulă primațialu la Budapesta dlă ministru a declarat, că aceea nu se potă face, dară că se va obligă noulu primat, ca pre timpulă câtu va petrece Maiestatea Sa în capitală, și câtu voru fi întrunite corpurile legiutore, să petrecă în Budapesta.

Roma.

Agentul diplomaticu alu Rusiei pre lângă Vaticanu, Isvolski, care a petrecut timpulă mai îndelungat în concediu, în scurtu se va întorče la Roma pentru a începe negocierile întrerupte. „Pol. Corr.“ din Viena asigură, că dlă Isvolski a primitu dela guvernul său instrucțiuni, să dovedescă față de Curie mai multă curtoasie și prevenire.

Unele foi au fostu lătitu scirea, că Sântia Sa ar avé de cugetu să dea publicității nota aceea, carea a adresat guvernelor din incidentulă demonstrațiunilor din 2 Octombrie. Scirea această este neîntemeiată. Dară cu ocașiunea consistorului proximă este sigură, că Sântia Sa va vorbi despre acele demonstrațiuni și că va desfășură întréga abnormitate a situațiunii Sale.

Scirile neliniștitoare despre sănătatea Pontificelului sunt lipsite de temei.

sau cei ce au făcutu termometrul, au fostu nise capete sêci. Auțiți acolo! 1° R., 1¼° C., 34¼° F. preste zero, va să dîcă 1° R., 1¼° C., 34¼° F. de căldură, pre cându e stau în îngheț. De cumva-i bun termometrul meu, atunci celu ce a făcutu scara termometrelor, sau a voit să-și bată jocu de omulă sêracu, sau n'a avut nici închipuire de deosebirea între căldură și frig.

Într'aceea frigulă mă răsbiă totu mai tare, încep dară să dau rôte prin chilie, totu mai repede și mai repede. Gândiam întru mine, că dacă mișcarea produce căldură, atunci o mișcare mai repede va produce mai multă căldură.

Dela o vreme mă cam obosisem, și pare ca mă năpădiseră sudori, dar sudorile acestea erau reci, și la față simțiam, că mă atinge o bore rece. Stau să-mi dau sémă, și imi vine în minte, că aerul pus în mișcare prin alergarea mea, în locu să se încăldească prin lovirea de-olaltă a particulelor sale, vine să se încăldească de față mea învinețită. Vorba aceea, cându-i la adecă, nu-i bine nici cu pétra de capu, nici cu capul de pétra.

Mă aședă din nou, așa dora imi va fi mai scutită față, avându să încăldească numai aerul, ce vine în atingere cu ea. Mă uită cu milă spre cuptorulă pustiu, și fără să vreu, mă perdă era în gânduri zădarnice și pre deasupra și chinutore.

Spun, că încăldeirea cu aeru nu ar fi

practică, deorece aerul, ce se ridică în chilii, e prea uscat și nu conține destul vapor de apă, ast-felă gâtulă omulă se uscă și se produce un fel de tusa. Nu știu, cui i-o fi plesnită mai întâi prin minte, să se plângă de uscarea gâtului, dar fără îndoială numai unu bețiv a putut să o facă, sau celu puțin unulu, căruia i-a cam plăcutu beutura. De alt-felă și la noi la țera, unde nu se încăldește cu aeru, încă sunt omeni, căroră din cându în cându li-se mai uscă gâtulă.

Se dice, că ar fi multu mai bună încăldeirea cu apă sau cea cu vapor de apă. La cea dintăi apa se încăldește în o căldare mare, de unde prin apăsare sau într'altu chipu se ridică prin nise țevi, ce se rămurăscă în singuraticile chilii ale edificiului. Apa ferbinte încăldește țevile, și țevile chilii, era apa recită se conduce erași la căldare.

La încăldeirea cu vapor, vaporii din căldare se ridică în o țeva verticală. Aci nu mai e lipsă de presiune, vaporii se ridică de sine în țeva verticală, de unde întră într'alte țevi, ce-i duc prin chilii. Și ca țevile să nu ăia din simetria chiliei, în locul lor sunt făcute nise rezervoare în formă de cuptore, în cari întră apa ferbinte sau vaporii.

Nu știu, cum se făcea, de nu mai puteam să scapă de gândurile acestea, ce pentru mine erau de totu chinutore. Pare-că anume numai pentru aceea imi vineau în minte, ca să mă chină și mai tare.

Eram scârbit în întregu sufletulă meu asupra tuturor, cari nu știu, cum să se imbuibe mai tare, dar încă mai scârbit în contra mea, că am cetit și în parte vedut lucrul de acestea, ce acuma se năpăstuesc asupra mea, ca să mă tortureze.

De cându m'am aședat pre scaun, mi-se părea, că obraji nu mă mai pișcă așa de tare, dar de pișcatu totu mă pișcău, pre cându după vechile mele cunoscințe fizice trebuia ca aerul din jurul obrazului să se încăldească și să-mi țină ca unu țol. Se vede, că în praxă e altcum, ori dora căldura, ce ese din mine, e înghițată de vre-o împrejurare mie necunoscută.

Trebuie, că și crerii mei suferia de frig, căci abia într'unu târdă am putut scote la cale, că aerul încăldețit se răresce și se ridică în sus, era în locul lui pătrunde altu aeru mai rece, și așa totu aerul din chilie se perondză, ca să mă sârte în frunte și apoi să se ridice până sus la podele. Ghețose sărutări, bucurosu ași abdice de ele!

Colé sus, aprópe de podele trebuie să fie mai căldut, dar cum se ajungă acolo, cându chilii mea e așa afurisit de înaltă?

Într'aceea simțiam, că ochii mi-se îngreunază, dar cine să ceteze să se desbrace și să între sub țolulă ghețos? Mai bine vegheză până dimineță. Cându peciorele patului ar fi de vre-o 3—4 metri, totu ar mai merge, căci ași fi aprópe de podele, dar așa nu,

Revistă politică.

Afaceri interne.

Parlamentul a suspins ședințele sale pre timpul, câtă voră ține pertractările delegațiilor.

În ședința din urmă a parlamentului s'au escatut scene turbulente, fiindcă ministrul-președinte Szápáry n'a voit să facă declarații cu privire la viitorul program de lucru al parlamentului. Unii anume din reserva acăsta credeau a puté deduce, că guvernul s'ar ocupă cu idea disolvării de timpuriu a parlamentului. Nică nu suntă altcum motive pentru a face așa ceva.

Referitor la viitorul program de lucru al parlamentului se asigură, că mai curând se voră pertractă proiectele de lege despre reforma legii de pensionare a învățătorilor populari și despre judicatura curiei în cauzele electorale.

Dela delegații.

Sesiunea a douăzeci și cincă delegațiilor a fostă inaugurată Lună în 9 a l. c. Președinte al delegației ungare este alesă contele Franciscu Zichy, érá ală celei austriace principele Schönburg. După ședința delegației ungare s'au constituită subcomisiunile. Subcomisiunea pentru afacerile esterne și-a alesă de președinte pre fostul ministru-președinte Tisza.

Subcomisiunile delegației ungare nu voră ține ședințe meritore până la începutul săptămănei viitoare. Mercuri a fostă primite améndouă delegațiile de cătră Majestatea Sa: mai întâi cea ungară, apoi cea austriacă.

Ministrul comun de finanțe a prezentat budgetul comun, care este proiectat în suma enormă de 136,469,378 fl. Din suma acăsta se vine pentru armata comună 133,348,204 fl., cu 4,604,009 fl.

odată cu capul nu. Ce ómeni neprăctici, să facă patură așa jóse, sub cuvintu, că acolo sus aerul e mai stricat. Cândă îți e fóme sau sete sau frig, îți daú scrisóre, că nu-ți va trece prin minte să cerci, dacă aerul e destul de curat. De ajungă ziua de mâne în pace, pună să-mi facă la pată cătărigi.

Dar totuși, cândă m'ași culcă îmbrăcatu, așa cum însu, și m'ași inveli cu țolul, érá capul mi-l'ași pune sub perină, dóră-dóră așa puté să adormu.

La început și sub țol încă am mai sgriburit ca un pătrar de órá, dar după aceea i-s'a făcut milă lui Morfeu și a pus capetă suferințelor mele.

Am visat, că stam în chilie și sgriburam din resputeri, dar de odată ca din senu mă lovesce în față un aer cald. Mă uită cătră captor, și afevea dela el învinia căldura, dar jele mă cuprinde, căci gura îl érá scósă afară.

Întrăceea captorul dispăre, și se deschide un canal, ce-mi revarsă în chilie aer ferbinte, dar aerul acesta imi uscă gătul, câtă încep să tușesc. Ași fi beut, ca să-mi udă gătul, dar nică apă nu găsiam.

Dela o vreme dispăre și canalul, și vedă nisce țevi, ce-mi răspândesc o căldură mai blândă. Unele clocotesc, altele sfărae. Mă apropiu de ele, dar în momentul acela plesnesc și slobodă asupră-mi un potop de vapor și de apă. Mă trezesc spăriat și vedă, că de pre față mea curg șiróe de apă, — am fostă asudat.

mai mult decât în anul acesta. Din suma acăsta Ungaria are să plătescă 28,316,374 fl. Suma acăsta aprópe totă merge pentru armata comună. Dacă vomă adauge la acăsta sumă încă 12 milioane, ce le spesăm pentru armata teritorială, avemă aprópe 40 de milioane și jumătate totă pentru miliție. Suntă înfricoșate sumele acestea, mai alesă dacă vomă socoti, că în Ungaria pentru instrucțiunea publică se spesază numai 7 milioane. Nu mai e îndoiós, că militarismul este cel mai mare blăstem al secolului nostru.

Conferința și Congresul de pace din Roma.

Martă în 3 a l. c. a fostă inaugurată în Aula Capitolină din Roma conferința interparlamentară de pace. De față a fostă la solemnitatea acăsta deputați și senatori din tóte țările constituționale ale Europei. Presidiul l'a dusă președintele Camerei italiene Bianchieri. Secretar general este deputatul italian Pandolfi, organizatorul acestor conferințe. Discursul presidial a fostă rostit în limba italiană. Apoi a vorbită vre-o douăzeci de delegați în felurite limbi. Dintre Români a vorbită dl V. A. Ureche.

Scopul acestor conferințe este a face, să înceteze răsbóiele, și să se aplaneze tóte certele pre cale pacinică prin mijlocirea unui arbitraj internațional. Acăstu scop firesce că nu-l voră puté ajunge conferințele acestea, pentru că le lipsesce auctoritatea. Mai de mult tóte certele dintre națiuni le judecă Pontificele Romei, care avea spre acăstu scop și auctoritatea morală recerută. Acum voescă să le judece părți interesate și fără de auctoritate. Rentórcă-se statele la datina aceea internațională, și cestiunea va fi resolvată. Singur Papa este și trebuie să fie imparțial, pentru că din oficiu este Părinte al tuturor popórelor. Ori ce altă cale este zădarnică.

Congresul de Pace a fostă inaugurat în 11 a l. c. La congres potă lua parte și cari nu suntă membri ai óre carui parlament. Se înțelege, că și congresul va avé același rezultat, ca și conferința.

Austria.

În ședința parlamentului austriac din 3 a l. c. cu ocăsiunea debaterii budgetului ministerului de culte s'a sulevat și cestiunea, óre este a se concede și femeilor libertatea de a se dedica carierelor științifice. Ministrul de culte Gautsch a đis în vorbirea sa, că el ca ministru de culte își ține de detorință a cresce femeile ast-fel, câtă și ele potă dá crescere fiilor proprii. Ori cine va trebui să apróbe declararea ministrului Gautsch, că chemarea femeilor este crescerea pruncilor proprii, și că statul are detorința de a se îngriji, ca femeile să și primescă o crescere corăspundătoare acestei chemări. Tótă cestiunea e, cum își indeplinesc statul detorința acăsta, și că óre le dá femeilor unica crescere adevărată, cea *religioso-morală*? Cestiunea acăsta este încă și mai la loc în Austria, unde vederile Iosefine nică acum încă nu vreă să dispără din cer-

curile conducătoare. Crescere adevărată numai pre basa creștinismului pozitiv este cu putință.

Germânia.

Joi în 5 a l. c. a fostă închisă ședința extraordinară a parlamentului *Württembergianu*. Scopul, pentru care a fostă conchemat parlamentul, a fostă numai să lea spre sciință actul urcării pre tron al regelui Wilhelm II și să redigeze răspunsul la discursul de tron.

Regele Wilhelm a notificat urcarea sa pre tronul Württemberg și Sântiei Sale Pontificelui Roman, asigurându-l tot-odată, că va sprigină pururea interesele supușilor săi catolici.

Anglia.

Mare surprindere a produsă în tótă Anglia alegerea unui Antiparnellist în Cork. Este adecă sciut, că cercul Cork a fostă reprezentat în parlament prin însuși Parnell. Se putea deci speră, că acum la noua alegere va fi ales un aderent de alui Parnell. Și totuși candidatul Antiparnellist a intrit o majoritate de 1000 de voturi. Acăstu rezultat favoritor al Antiparnellistilor îndreptătesce sperarea, că Parnell își voră termină în scurtă timp cariera; ceea ce ar fi și de dorit în interesul multă cercatului popor irlandes.

Brasilia.

Scirile, ce sosesc din Brasilia, pară a aréta, că nică sub guvernul republican nu merg lucrurile mai bine, decum mergeau pre timpul monarchiei. Președintele republicei, generalul Fonseca, prin un rescript datat din 3 Novembre a disolvat Congresul și a ordonat alegeri nouă, érá pre conducătorii opoziției i-a arestat. Ansă la acăsta procedură arbitrară se đice că ar fi dată diferențele, ce s'au ivit între congres și președinte referitor la dreptul de veto a cestui din urmă. Póte însă, că voră mai fi și alte cauze. Destulă că în Rio de Janeiro și în orașul Nithersy este proclamată starea de asediu. Militia este pre partea președintelui Fonseca; érá acesta se folosesce de dictatură cu tótă patima, de care e capabilă sângele sudic.

Telegramele cele mai nouă đic, că ordinea ar fi restabilită. Rămăne, să așteptăm confirmarea acestor sciri prin epistole private, fiind telegramele supuse unei stricte cenzură guvernamentale.

Corespondințe.

Protop. Jiulu (Diec. Lugoșului) în Oct. 1891.

Onorată Redacțiune!

Prea Veneratul Ordinariat episcopesc gr. cat. din Lugoș condus de nobilul scop de a întinde clerului tractuală mână de ajutor întru luminarea și desvoltarea aceluia prin cetire de cărți folositoare, cari singure sunt în stare a face pre un cler conșciu de chemarea sa și a-lu înălță la nivelul culturală recerut, nu numai că și-a esprimat dorința, ca fiesce care district protopopesc după putință să se silescă a-și înființă biblioteca sa tractuală, fără a dată impuls la acăsta chiar și în faptă, donând pre séma mai a

a fiesce căruî districtu protopopescu mai multe cărți din biblioteca diecesană.

Ast-felū ce privesce districtulū protopopescū alū Jiului, Prea Veneratulū Ordinariatū de-odată cu scripta sa, prin care își exprimă dorința pentru înființarea unei atari bibliotecii tractuale, și aci îl surprinde cu o frumoasă donățiune de cărți în 30 de opuri conținându tomuri de cuprinsū variū, punēndū ast-felū basă bibliotecii tractuale.

Pentru a satisface și mai bine dorinței Prea Veneratulū Ordinariatū, capulū acestui protopopiatū M. O. D. Ștefanū Radicū, convinsū și dînsulū despre ponderositatea cauzei, a convocatū pre ziua de 27 Octobree st. n. o conferință protopopescă estraordinară în Petroseni totū în cestiunea noū înființāndei bibliotecē.

Despre decursulū acestei conferinței imi leaū voe a Vē relatā pre scurtū următoarele:

Pre lângă preoțime, amēsuratū dorinței Prea Ven. Ordinariatū, aū luatū parte și învătătorii tractuali. Ședința s'a deschisū la 10 ore a. m. prin o vorbire mēduosă și pē-trunqētōre din partea meritului șefū tractualū Șt. Radicū, în carea prin doveđi palpabile arată folosulū celū mare, ce-lū pōte aduce clerulū tractualū o atare bibliotecă, dacā acela se va folosi de ea, căci dice dînsulū: „adevērata cultură și sciință numai dezvoltāndu-ne în continuū și numai cetindū mereū se pōte căștigā, ēr acēsta fără mijlocele necesare este imposibilū a se ajunge.” — Rōgā deci atātū pre preoțime, cātū și pre învătătorime, ca cumpēnindū serioșitatea cauzei să se pronunțe asupra-ī și după putință s'o spriginēscā cu obolulū sēū.

Propunerea a fostū salutatā și primitā cu bucurie mai cu samă din partea învătătorilorū, carī de bună voe se obligarā a concurge cu câte 1 fl. pre anū pentru sporirea bibliotecii tractuale.

Totū cu acea însuflețire ar fi fostū primitā propunerea și din partea preoțimii, dacā nu s'ar fi aflatū unū individū, care din indolință sau rea voință s'a încercatū să zădărnicească nobila întreprindere. Procedura acēsta a dînsulū a produsū multā amărăciune în cei de față și mai cu sēmā în M. O. D. protopopū, care l'a și combătutū din resputeri, ēr în fine supunēndū lucrulū la votisare a reușitū învingătorū, îndetorindu-se ast-felū și preoțimea, ca în restimpū de 5 ani să concurgā cu câte 5 fl la anū pentru sporirea fondulū bibliotecii.

Fiindū ast-felū afacerea resolutā M. O. D. protopopū donēzā pentru bibliotecā 12 opuri de cuprinsū sciințificū și propune alegerea unū bibliotecarū și a unū cassarū, carī se și alegū unanimū în persōnele dlui I. Bora parochū în Barū de bibliotecarū și a dlui Is. Saturnū parocū în Merișorū de cassarū.

Totū cu astā ocașione se mai discutārā și alte afaceri importante, cum e p. es. înființarea unū fondū tractualū, din care să se ajutore preoțimea în casū de lipsă. Propunerea acēsta se primi în principiū, și se alese o comisiune de 4 inși, carī pre proxima adunare să pregătēscā unū proiectū de statute în acēstā privință.

De asemenea s'a sulevatū și cestiunea introducerii uniformității în folosirea manualelor de învățămintū în școlele nōstre populare, față de care s'a luatū hotărērea, că pre cātū va fi posibilū, să se acomodeze învătătorii prescrișelorū statutelorū diecesane.

Unū participantū.

Dare de sēmā și mulțămītă publicā.

În urma apelulū publicatū în „Unirea” Nr. 41 a. c. la fundățiunea profesorulū Petru Solomonū până în presinte aū avutū bunăvoința de a contribui următorii: Dna Rosa și fiica sa Virginia Solomonū 30 fl., M. O. DD. Nicolae Solomonū, protopopū 10 fl., Georgiū Munteanū, direct. și prof. 5 fl., Nicolaū Ionașū, prof. 2 fl., Aronū Papiū, prof. 2 fl., A. P. Bota, prof. 2 fl., I. Stoica, prof. 2 fl., Nic. Popū, prof. 1 fl., Silv. Nestorū, prof. 1 fl., Petru Ungureanū, prof. 1 fl., Al. Uilăcanū, prof. 1 fl., Al. Viciū, prof. 1 fl., Aronū Deacū, prof. 1 fl., Ioanū Germanū, prof. 1 fl., Ōre-carele 50 cr., N. Popescu, prof. 1 fl., Iacobū Murēșanū, prof. 1 fl., Dr. V. Hossu, prof. 1 fl., Emiliū Viciū, prof. 1 fl., Dr. Aug. Bunea 2 fl., I. Sămpăleanū 1 fl., Șt. Popū 2 fl., L. Pascu 1 fl., I. M. Moldovanū 10 fl., El. Vlasi 3 fl., Ios. Hossu 2 fl., S. P. Mateiū 1 fl., L. Csato 1 fl., V. Olteanū 2 fl., A. Chețanū 1 fl., Dr. I. Marcu 1 fl., C. B. Groze 1 fl., A. C. Domșa 1 fl., P. Suciū 1 fl., G. Deibler 1 fl., Vas. Solomonū 5 fl., I. F. Negruțū 6 fl., Elevii Institutulū preparandialū 25 fl., Dr. I. Rațū 1 fl., I. Moldovanū 1 fl. — Suma 133 fl. 50 cr. — Primēscā dreptū aceea toți aceșii marinosi contributori mulțămītă nōstrā sincerā.

Blașiū, 10 Nov. 1891.

Direct, instit. prep. și a școlēlorū norm.

Rugare.

Subscrișiū în numele societății „In. M. Clainū” rugāmū încă odatā și pentru ultima oară pre toți acei P. T. domni, carī detorindū societății nōstre nu și-aū achitatū până acum încă nici barēm capitalulū împrumutatū, — să binevoēscā a-și răfuī detoria în timpulū celū mai scurtū, căci ne vomū vedē necesitați — deși cu părere de rēū — a-ī dā publicității, după ce s'aū arētatū zădarnice nenumēratele provocări, ce li-s'aū adresatū de căți-va ani încōce.

Blașiū, 10 Nov. 1891.

Teodorū Vandorū,
preș. soc.

Ioanū Ţacu,
secret. soc.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiatā de noi în numărulū 16 alū „Unirii” din a. c.:

Aū solvitū. În Archidieceșă. Parochia Nireșū, 7 fl. 93 cr. — Parochia Ghirișulū românū, 3 fl. 50 cr. — Parochia Borta, 3 fl. 50 cr. — Parochia Nirașteșū, 5 fl. 62 cr. — Parochia Gurghii, 4 fl. — Studenții din clasa a 8-a a gimnasiulū din Blașiū 1 fl. — Clericiī din Seminarulū archidieceșanū din Blașiū 50 fl.

Până acum aū încursū 245 fl 92 cr. v. a.

Cătrā abonenți.

Rugāmū pre onorații nōstri abonenți, carī încă nu și-aū solvitū abonamentulū, să și-lū achiteze fără amānare, ca se nu fimū necesitați a mai provocā pre flecarele și în particularū.

Noutăți.

Din Archidieceșă. O. D. Demetriū Clainū, administratorū parochialū în Bradū este numitū de administratorū parochialū în Sadū în protopopiatulū Sibiului.

Din Diecesa Gherlei. Ilustritatea Sa Dr. Ioanū Szabó a conferitū Duminecā în 8 a l. c. S. Ordū alū Preoției următorilorū clericī: Alexandru Comanū, Georgiū Moldovanū, Iacobū Popū, catechetū la gimnasiulū superiorū din Năsăudū, Ioanū Lengyel, Vasiliū Popū, Vasiliū Varda, Vasiliū Buteanū, Traianū Deacū, Aureliū Ciurileanū, Mihailū Baciu, Ioanū Indreiu, Vasiliū Tamașū, Nicodimū Paulū și Demetriū Varda.

Eșemplu însuflețitorū aū datū clericī din seminarulū mitropolitanū din Blașiū, contribuindū în comunū suma de 50 fl. la Colecta crucerului. Faptulū acesta în sine deja este impunătorū și vrednicū de totā lauda. Erā dacā vomū spune, că acēstā sumā aū adunatō numiții clericī abdicēndū în patru zile dela māncarea cărnii, a cărei prețū ast-felū îl jertescū pentru scopulū amintitū, și oferindū și dintr'alți lorū câte 20 cr., atunci faptulū lorū este chiar de admiratū. Noi fi felicitāmū, și ne bucurāmū vedēndū spiritulū, ce domnesce în fitorii păștori ai iubitulū nostru poporū.

La acēstū eșemplu ne place a sperā, că nici clerulū din afarā nu va privi cu nepăsare. E și timpulū, ca cei ce s'aū angajatū, să trimitā banii la numita colectā.

Promoțiune și fidanțare. Ambrosiū Chețanū, profesorū la gimnasiulū nostru din Blașiū se promovēzā astăzi în 14 Novembre de doctorū în sciințele naturale. Totū astăzi își serbezā și fidanțarea cu domnișōra Virginia Popū, fiica bravulū jude la tribunalulū reg. din Clușiū, Leontinū Popū. — Felicitările nōstre cordiale.

Școlā cea nouā gr. cat. română din Făgărașū s'a inauguratū în modū sērbătorescū la 25 Oct., cu care ocașione P. O. D. vicarul foraneū B. Rațū a ținutū o cuvintare fōrte instructivā, arētāndū însēmnatatea școlēlorū pentru poporulū nostru. Edificiulū școlēl este fōrte frumosū și corēspunqētōrū. Meritulū principalū la ridicarea acestei școlē compete zelosulū vicarul alū Făgărașulū, care nu a îndemnatū numai pre parochienii să contribue, ci însu-și a datū dela sine spre acēstū scopū la 600 fl., pre carī cu mare greutate și-ī a crutatū din puținele-ī vinite.

Raportulū ministerulū r. u. de instrucțiune pre 1890—91 între altea amintesce, că în anulū 1890 dintre Romāni gr. cat. aū contribuitū la promovarea instrucțiunii populare parte prin fundățiuni, parte prin alte dāruiri: Escelența Sa Dr. Ioanū Vancea, P. O. D. canonicū mitropolitanū Ioanū Moldovanū, P. O. D. Georgiū Vlasi, capelanū de castre, canoniculū Ioanū Fekete Negruțū și profesorulū Parteniū Moldovanū. — Cēști din urmă dof aū repausatū.

Exposiție industrială. Reuniunea sodalilorū Romāni din Sibiū a hotărītū, să aranjeze o expoziție industrială romānescā în anulū viitorū, cāndū se va implini unū pă-trarū de seculū dela înființarea numitei reuniuni.

Exposiție regnicolară în anulū 1895. Ministrulū de comerciū Baross a presentatū parlamentulū unū proiectū de lege, prin care se decretēzā aranjarea unei expoziții regnicolare în Budapesta la anulū 1895, cāndū se vorū implini 1000 de ani dela fundarea statulū ungarū.

Dr. Gavrilū Tripontū avocatū în Bistrițā anunță, că și-a mutatū cancelaria sa advocațială dela 31 Octobree în Strada Lemnelorū (Holzgasse) Nr. 11, în etajū, în fața casei de păstrare „Bistrițana”.

† Br. Ludovicū Josika, nestorulū aristocraților ardeleni, a repausatū în 8 a l. c. în etate de 84 ani. Elū până la anulū 1867 a purtatū mai multe oficii, ērā de atunci s'a retrasū în viață privatā.

Calea feratā Poșonū-Szombathely s'a inauguratū la 9 a l. c. în modū solemnū prin ministrulū de comerciū G. Baross.

Secțiunea „Olt” a Ligei pentru unitatea culturală a Romānilorū aranjēzā în Slatinā (Romānia) la 30 Novembre a. c. unū balū cu tombolā în folosulū fondulū Ligei.

Congresū jidovescū. Baronulū Hirsch are de gândū să concheme pre începutulū anulū viitorū unū congresū alū Jidovilorū din tōte țērile. Loculū congresulū are să fie Londra. Scopulū congresulū este, să afie mijloce pentru a ajutorā pre Jidovii persecutați din Rusia, aflāndu-le o țērā nouā.

Casū de mōrte. Gavrilū Budū, clericū în cursulū alū III-lea din seminarulū de Gherla, a repausatū în 4 Novembre, în anulū alū 24-lea alū etății. În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cina cea de taină de Leonardo da Vinci.

Cine n'a vădit vre-odată cina cea de taină de Leonardo da Vinci? Chipul acesta a ajuns atât de lătit și de plăcut poporului creștin, câtă mai că pre nicăiri nu mai vedem cina cea de taină altcum depinsă decât după originalul lui Leonardo da Vinci din refectoriul Dominicanilor din Milano. Are opera acesta alui Leonardo deja o literatură întrégă. Esteticii renumiți ca Goethe, Cardinalul Wiseman și istoricul Hefele s'au ocupat cu studiul ei.

Emoțiunile adencei ale tuturor persoanelor dela cina cea de taină pictorul Leonardo le-a știut imprimă așa de plastic în fața și ținuta lor, câtă și ochiul privitorului fără studiul estetic vede și cetesce numai decâtă cel puțin în lineaminte generale agitațiunea și dispunșețiunea internă a acelor persoane.

Cina cea de taină a fostă din timpurile cele mai vechi un obiect din cele mai plăcute a pictorilor creștini. Fiecare a depins'o după inspirațiunile sale proprii. De cândă a apărut însă alui Leonardo da Vinci, de atunci mai nimeni n'a mai cercat a o presentă în altă formă. Opera lui Leonardo este atâtă de classică, câtă în cercurile pictorilor s'a născută idea și credința, că în cina cea de taină ceva mai classică nu se pôte produce, că depingerea actului acestuia sublim în Leonardo da Vinci și-a ajunsă culmea, preste care nimeni nu mai pôte trece.

La cina cea de taină s'a întâmplată instituirea unuia din misteriele cele mai sublime ale creștinismului, instituirea misterului Santei Eucharistii, prin care, până suntem încă în lumea acesta, se întâmplă unirea cea mai intimă a omului cu Dumnezeu și alui Dumnezeu cu omul. Unire mai intimă ca acesta nu pôte să existe decâtă în cealaltă lume prin mijlocirea luminei gloriei.

Și cu tôte acestea Leonardo, cândă și-a propusă a depinge cina cea de taină, nu și-a alesă momintulă acela vecnică memorabilă în istoria economiei dumnezeesci, momintulă prefacerii pâinii și a vinului în corpul și sângele Fiului lui Dumnezeu prin cuvintele puternice ca ale creațiunii: „Acesta este corpulă meu!“ și: „Acesta este sângele meu!“ Ci Leonardo și-a alesă momintulă, cândă Mântuitorulă a descoperită învățăcelor săi secretulă teribilă: „că unulă dintr'înșii îlă va vinde.“

Și-a avută însă Leonardo pentru acesta motivele sale escugetate cu o minte adevărată de artist. Căci dacă și-ar fi alesă momintulă instituirii Santei Eucharistii, atunci în întrégă ținuta, privirea și espresiunea feței fiesce căruilă Apostolul n'ar fi avută să depingă decâtă un singur simțemint. Acest simțemint ar fi fostă: pietatea. Un simțemint însă uniform pentru tōți doispredece Apostolii n'ar fi lăsată pictorului câmp spre a desvoltă în imagine nici varietate nici mișcare plină de viață. Cuvintele „Adevărul, adevărul dicită vouă, că unulă din voi mă va vinde!“ au cădută din gura Mântuitorului pre neașteptate ca un fulger în mijlocul cinei, cândă numai

la așa ceva nu se așteptă nici unulă dintre Apostolii, nu se așteptă nici chiar vindețorulă Iuda. Căci elă planulă său și-lă concepuse și esecutase în secret, câtă nu putea crede, că acela să pōtă ajunge la urechile Învețatorului. De unde nu e mirare, că cuvintele acestea au stîrnită în Apostolii diverse și puternice simțeminte după individualitatea fiesce căruia. În unii urmăire, în alții întristare, în alții mânia asupra trădătorului, în alții temere, ca nu cumva cuvintele să-I sune lui, în alții necredință în posibilitatea unei atari trădări. O atare bogăție însă de simțeminte și impresiuni diverse în persoane diverse în unulă și același momintă nu avea lipsă decâtă de ună penelă de artistă perfectă spre a se preface într'ună capă de operă.

Apostolii erau tōți doispredece de față, cândă Magistrulă a ăisă cuvintele acestea. Fiesce care a fostă impresionat în mod divers de cealaltă, și la fiesce care impresiunea internă s'a imprimat și pre față și în ținuta corpului în mod divers. Fața și ținuta celui urmăită exprimă urmăire, a celui întristată întristare, a celui măniosă mânia și așa mai departe. Acestă apoi l'a pusă pre pictor în pusșețiunea admirabilă de a depinge în un singur tablou douăspredece impresiuni și agitațiuni interne produse în același momintă și prin aceeași causă. Așa ceva nu eră cu puțină, dacă Leonardo ar fi alesă momintulă, cândă Mântuitorulă a instituită Sânta Eucharistie. Câmpulă pictorului ar fi fostă restrînsă numai la o singură impresiune, care în tōți doispredece ar fi escitată numai singur simțemintulă pietății. Varietatea ar fi fostă restrînsă atunci numai la cantitate, întră câtă față unuia ar fi exprimată pōte ună cantă mai mare de pietate, ca a altuia. Varietatea însă în privința calității de impresiune și a simțemintelor l-ar fi lipsit cu totul. Adevărată, că pentru esemplu pietatea unora dintre Apostolii, p. es. a Sântului Evangelistă Ioan, ar fi putută o potență până la estasă. Însă ar fi greșită tare, dacă în privința pietății pre unii l-ar fi ridicată prea tare față cu alții. Căci atunci unora le-ar fi făcută nedreptate și s'ar fi depărtată dela adevărulă istorico-evangelic, după care pietatea a fostă aprōpe într'o o formă de mare în tōți afară de trădătorulă Iuda.

Leonardo însă cândă pentru tabloulă său a alesă momintulă descoperirii trădătorului și nu ală instituirii Santei Eucharistii, a mai avută și ună altă motivă purcedătoră din însuși sufletulă lui. Elă în tinerețe încă a fostă un felă de Iuda. Elă încă trădase pre Mântuitorulă ore cândă ca și Iuda, numai câtă în altă formă. Umblândă în tinerețe prin Egiptă a cădută dela credință și s'a făcută Mahomedană spre a-și căștigă favorulă celor mari. Nu a fostă căderea acesta de bună sēmă o cădere purcăsă din inimă. În sufletulă său Leonardo totuși a rēmasă creștin convins. Și-a îngreunată însă foarte conștiința cu aceea, că din nisce motive lumesci și trecătoare a lăpedată din afară credința, prin ce s'a făcută ună trădător.

Pecatulă acesta a voită Leonardo să-lă espieze prin depingerea cinei celei de taină, la care cuvintele Mântuitorului: „Unulă din voi mă va vinde“ au sunată nu numai lui Iuda, ci tuturoră trădătoriloră din tōte timpurile, între cari eră și elă. Mărimea pecatului său propriu a voită Leonardo să o pună pentru tot-deauna înaintea ochiloră lumii pentru tōte timpurile ca un memento pentru tōți trădătorii și următorii lui Iuda. De unde tōtă imaginea acesta classică alui Leonardo o putemă consideră și ca ună actă de penință, o mărturisire publică înaintea lumii a pecatului său, a trădării și necredinței sale de ore-cândă-va, ca și cum ar dicită în fața lumii: Credă Dōmne și mărturisescă, că tu ești Christosă Fiulă lui Dumnezeu, pre care eu te-am vindută ca și Iuda!

Împrejurarea acesta l'a ajutată foarte multă pre Leonardo, ca în cina cea de taină să se ridice până la classicitatea aceea, la care s'a ridicată. Căci prin acesta au contribuită la ea nu numai genialitatea și credința lui, ci și simțulă de penință, așa câtă sufletulă lui eră așa ăicendă aprinsă de dorulă de a produce o atare imagine, care pōte până la capetulă vēcului să servescă spre nutrirea simțului de pietate în mijloculă creștiniloră, prin ce apoi cugetă, că va dobândi și elă iertare pentru trădarea sa.

Premițendă considerările acestea generale, cu altă ocaziune ne vomă dimită în analiza specială a tabloului acestuia admirabilă.

Părăsitt.

Novelă de Walter Schwarz.

(Continuare.)

Într'o ăi avură o înțelegere, la care și tatălă eră de față. Emilia a făcută o observare mirelui său, care acesta nu o a pricepută îndată. Și cândă o a întreată încă odată, ea l-a ăisă încetă: „Mai târđi, cândă vomă fi numai singuri.“

Cuvintele acestea au fostă șoptite și se înțelege, că nu au fostă menite, să fie auzite și de urechea lui Leonhardt. Dară ele pentru elă, pentru inima lui au fostă o lovitură puternică, căci înșemnatatea, carea le-o dă elă, eră sdrobotore. De astă-dată nu eră străinulă, care le-a ăisă, eră chiar copila lui. „Mai târđi, cândă vomă fi numai singuri,“ adecă atunci, cândă vomă fi scăpată de tata. Așa dară elă le stă în cale. Și acesta să o auză dela Emilia lui, — eră ore cu puțină? Acestea câteva săptămăni de mirsă l-au scosă ei din amintire optă spre ăee ani de iubire, de jertfă, de credință?

— O nu! ea scie dōră, câtă de bună a fostă tata, ea îlă iubiă dōră încă totă ca și mai înainte, — se mângăia bătrănulă părinte simțitor, cândă ici colo îlă mai îndreptă câte ună cuvintă lingușitoră ori îlă neteđiă obrazulă. Numai câtă ea nutria acum cu totulă alte simțeminte: acum eră în societatea unui omă tinăr, care îlă umpleă tōtă inima cu prospectele unui viitoră atâtă de strălucit, ăr timpulă petrecută cu tatălă nu

eră decât o amintire. Și acesta eră lucru foarte firesc.

Ómenii, ce-l înfîlnia bătrânul pictor, îi diceau șilnic: — Bucură-te, bătrânule fericit, bucură-te de norocul copilei tale! — Da, acesta trebuia să o concedă și el.

O, câte odată, când viitorul se înfățișă limpede înaintea ochilor lui, când el se împacă cu întimplarea aceea pentru el atît de durerosă, simția un loc în inima sa, ce-l durea pare că fisisce. — Se va alina óre vre-odată durerea acesta ca și după Angela? — se întrebă el atunci.

Într'o noapte îi oprî aprópe respirarea o durere convulsivă de pept. El nu a disu nimica, dar diminețá eră așa de palid și de sfârșit, câtú Emilia nu a putut să nu o observe. Ea l'a întreat, și când a auđit despre întimplarea tristă, l'a compătimit, a voit să-i găsescă mijlóce de alinare. De-odată sună clopoțelul. Roderich o surprinse mult mai de timpuriu ca de altă dată. Ce surprindere a fostú acesta! El îi aducea flori și nisce prăjituri, ce-i plăceau. Ea eră să strige de bucurie. Da, acum îi eră cu neputință să se mai gândescă la morbul tătâne-séu. Bietul Roderich eră aci! Esercițiul de ađi în căldurile nădușitoare l'au osténit de mórte. Ea a sciutú să-i pregătescă o beutură recoritóre. Aici în odăiță eră rece. El trebuie să odihnescă puținel, ea îndată va fi éráși aci. Ea cercă tóte spre a-i face frumosul bărbatú plăcute momintele, cari le petrecea aci, — precândú bietul Leonhardt ședea părăsitú cu inima morbosă, și nimeni nu-l avea grigea.

Acum simția părăsitul întâia dată ceva ca o amezélá trecéndú prin sufletul séu blándú și simțitor.

El se vedea în fața ispitei de a osindi, de a urî pre ómeni. Acestú omú vine să-i lea fericirea, și acesta o isprăvesce ușorú, ca și cândú așa ar trebui să fie. Bătrânul simția, că nu va pute să porțe mai multú resignarea sa. Mănie și ură îlú ispitia. Prin ușa deschisă auđia vócea lui Roderich, îi auđia risulú voiosú și — îi eră nesuferitú. Uriá pre ómenii aceștia, uriá frumșeta fetei sale, ba chiar și blusa, ce o purtá străinulú acesta. Postavulú acesta coloratú a mai jucatú o rolá în viața miseră a pictorului, încă odată și-a perdutú elú fericirea prin o uniformă elegantă. Și eră via amintirea seréi, în care s'a despărțitú de nevastă-sa. Cine póte să-lú convingă, că acea sérá a fostú mai durerosă ca durerea órelorú, ce o suferia acuma. Atunci putea dá cursú liberú vocii sale interne, putea să-și descopere sórtea sa nefericită ómenilorú și să-și aline durerea. Fiesce cine aflá, că a fostú nedreptate, ceea ce s'a întimplatú, și acum în durerea lui cea crudă, ce trebuia să o suferé, nimeni nu i-se făcea milá de elú. Din contrá lumea îi dicea, că elú ar fi norocosú. De aceea fii liniștitú, bătrâne, — nici o vorbá, nici unú semnú de durere. Și ce lucru mare va să se și întimple acum? Tu vei rămáné numai pentru a treia órá singurú. —

(Va urmá.)

Bibliografie.

După volumele I și II ale opulú intitulatú:

Parti alese din istoria Transilvaniei pe doué sute de ani din urma, a aparutú și **Volumulú alú III-lea** în formatulú și cu tipariulú celorlalte doué, în 40 de cóle, de Georgie Barițú. Sibiu 1891 în edițiunea auctorului. Tipografia W. Krafft.

Acei cetitori románi, cari au aruncatú ochii preste cele doué volume, vorú fi pututú observá, că cele mai multe părți, câte am adunatú la unú locú, se reducú la istoria suferințelorú poporului românú, sau precum s'a mai disu, la tragedia noastră națională, anume în vol. I începéndú dela a. 1683 până inclusive la 1847, érá în alú II-lea dela 1848 până la 1860, adecá sėibatecele vėrsării de sange, atrocitățile esecutate cu scopú de a stărpi pre poporulú românú, apoi lege marțială și în urmă absolutismú rigorosú.

Íntocma acela-și metodú am urmatú și în compunerea volumulú III, care cuprinde evenimentele dela 1860 până la 1883, adecá dintr'unú periodú de 23 de ani, foarte bogatú și acesta de catastrofe mari, ca și de résturnături, cari au lovitú de-a dreptulú în partea națiunii románe locuitoare în țerile monarchiei austro-unguresci. Nu am trecutú cu vederea evenimentele generale, fără a cărorú cunóscere nu amú putea înțelege pre acelea, în care au fostú acești románi actori în proporțiunii ca nici odatá, atátú în sfera politică, câtú și în cea bisericescă și întru înmulțirea elementelorú de cultură, nu numai până la Dualismú, ci chiar și dela acesta încóce în mânia tuturorú pedecilorú și a machiavelismulú rafinatú.

Cele doué congrese naționale politice, unulú din Ianuariú 1861, altulú din Aprile 1863; cele doué diete transilvane, una democratică dintre anii 1863 et 4, alta aristocratică din Novembre 1865; desele călătorií ale mitropolițilorú și deputățiunilorú la Viena; intrarea Ardelenilorú în senatulú imperialú din Viena; eșirea lorú de acolo între cele mai triste împrejurări; smulgerea románilorú greco-orientali de sub domnia hierarchiei sėrbesci, prin organizarea mitropoliei și a episcopiei de Caransebeșú alătura cu cea de Aradú; disensiunile románilorú; — ca urmare imperativă a înfricoșatei căderi dela Königgratz, înființarea Dualismulú, autonomia Transilvaniei cassată, legile acesteia din 1863/4 annullate; națiunea románă ca individualitate politică sacrificată și aruncată la discrețiunea unui altú elementú naționalú; luptele politice continuate din partea románilorú; întrunirea lorú pentru marele scopú alú emancipării manifestatú și circumscrisú în memorandumú naționalú, împărțitú în patru limbi popórelorú apărătoare de dreptú și de libertate, — acestea și alte câteva momente mari din viața noastră națională se potú vedé adunate în vol. III. pre 23 de ani, confirmate cu câteva acte și corespondințe intercalate în textú, érá altele vre-o 96 alăturate ca supplementú la volumulú acesta, precum s'au adausú 80 și la celelalte doué anteriore.

Acestú volumú alú III-lea costá legatú tare 4 fl., legatú ușorú 3 fl. 50 cr. v. a.

În restimpú de 3 luni, adecá până la 31 Ianuariú 1892 espedițiunea din partea auctorului se face franco pentru toți domni, căți se vorú fi prenumeratú de-a dreptulú la elú; după acelu terminú esemplarele rămase

neprenumerate trecú în comisiune la librăria W. Krafft în Sibiu.

Dela 5 sau mai multe esemplare plătite dintr'odată se dá 10% ca rabatú.

Se mai aflá și din vol. I și II multe esemplare și se dá cu prețurile cunoscute mai dinainte, legate tare câte 5 fl., broșurate câte 4 fl. 50 cr., sau tóte trei volumele în 141 de cóle 14 fl. legate, 12 fl. 50 cr. broșurate.

Comandele se facú mai sigurú prin mandate postale. Expedițiune promptă.

Sibiu, 30 Octobré 1891.

Georgie Barițú.

Disertațiune despre episcopii și vicarii románi din Maramurésú, de Titú Budú, Gherla, cu literele Tipografiei diecesane, 1891. Formatú 16°, pag. 62. Broșura acesta aruncá nu puținá luminá asupra istoriei bisericesci a frațilorú nostri Románi din Maramurésú. Și din ea se vede, ce luptá amú trebuitú să purtámú și în Maramurésú spre a ne emancipá biserica de sub o Ierarchie străină. Din care causá nu putemú decâtú să recomandámú broșura acesta cu tótá căldura.

Codicele Mateiu Voileantú. Scrieri din prima jumătate a vécului trecut publicate de Mateiu Voileanu, asesor consistorial. Sibiu. Tipariul tipografiei archidiecesane. 1891. Colecțiunea acesta de monumente limbistice din prima jumătate a vécului trecutú este de mare valóre pentru istoria limbii noastre și pentru desvoltarea ulterioară a graiului nostru. Felicitámú dreptú aceea pre dlú Voileanu pentru publicarea, ce a făcut'ó în interesulú progresulú nostru literarú.

Íntrebări de educățiune și instructiune. Studii pedagogice de Dr. Petru Span. Sibiu. Tipariulú tipografiei archidiecesane. 1891. 8° mare, pag. 128. Studiile cuprinse în acestú opú suntú 8 la numărú: 1. Utilitarismulú în școlá. — 2. Societatea și educățiunea publică. — 3. Individualitatea în educățiune. — 4. Sciința în școlá și afará de școlá. — 5. Cestiunea educățiunii femeii. — 6. Sistemulú gimnasialú. — 7. Discursurile școlari. — 8. Organizarea unui seminarú academico-pedagogicú.

În tóte studiile aceste autorulú se aréță mare aderentú alú școlei herbartiane. Altcum are și lucruri bune amestecate cu altele rele. Acestá provine de acolo, că nu și-a alesú bine isvórele acele, după cari a scrisú. Suntú și multe neesactități și citățiuni defectuóse. De altmíntrelea limba e bună, stilulú clarú. Cu unú cuvintú nu se póte negá, că autorulú a cetitú și meditatú asupra cestiunilorú tractate, și chiar de aceea amú dorí, ca pre viitorú să se folosescă de alte isvóre, pentru ca studiile, ce le va face de aci încolo, să fie într'adevărú folositoare progresulú nostru culturalú.

Diverse.

Tractarea lampelorú de petroléu. Sėrișe celea lungi suntú aci, și cu ele și lampa întrá éráși în drepturile sale. Luminá! ceremú séra, ba încă învėțați réu cum suntemú, ceremú chiar „multá luminá“. Lampele de petroléu suntú acele, cari ne îndestulescú această recerintá, și încă spre mulțămirea noastră deplină. Este însă sciutú și aceea, că lampele de petroléu au fostú cauza la multe nenorociri. Chiar de aceea sperámú, că vomú oferí cetitorilorú nostri o lectură nu numai folositoare, ci tot-odată și de interesú actualú, publicándú la acestú locú câteva instructiuni privitoare la tractarea lampelorú de petroléu.

1. Curățirea lampelor.

Desșurubăm aparatul de arșă și-l curățim cu totă grija; cu deosebire fevea din mijlocul aparatului, (care la aparatele rotunde e înconjurată de feștilă,) trebuie să o curățim de totu scrumul și de toate muștele, ce s'au adunată într'însa. Tote părțile de metalu ale aparatului de arșă se frecă cu o sdrénță uscată. De cumva s'a urșit ceva, și această uriciune nu vre să dispară în urma frecării cu sdrénța uscată, atunci udăm puțin sdrénța cu petroleu și frecăm cu ea locurile respective. Leșie de sodă, săpunu ori chiar ceva accide nu trebuie să se întrebuințeze, pentru că umeđela acestora se împărtășește și feștilă și în urma acesteia lampa arde rău. Totu asemenea stă lucrul și cu curățirea rezervoarelor sau basinelor de petroleu. Și aceste au să se curățescă numai cu petroleu, dar nu cu leșie ori accide.

2. Tractarea feștilă.

Mai înainte de ce s'ar aplică la lampă o feștilă nouă, trebuie să se pună pe o tablă caldă de metalu, pentru ca să se usce bine, căci feștilă, și cu deosebire feștilă bună suge umeđeala din aeru și prin această își perde din puterea de a conduce petroleu. Feștilă cea nouă se retéză, firesce cu fôrfecele, dar cea folosită odată nu se mai retéză cu fôrfecele, ci se curăță cu o sdrénță ori se frecă cu unu dopu de plută. De cumva cu ocașiunea curățirii feștilă ajunge ceva scrumu în aparatul de arșă, acela numai decăt trebuie delăturat, de-orece aceste părți usate de feștilă sunt cauza așa numitelor

3. Esplosiuni de lampe.

Că esplosiunile lampelor ar' fi provocate prin gazu de petroleu, e curată poveste. Petroleu celu bunu are lipsă de unu grad cu multu mai mare de căldură, pentru ca să se volatilizeze, decăt că să pôtă desvoltă într'o lampă gazuri și să le aducă la esplosare; ér petroleu din rezervorul lampeii nu ajunge nici odată la gradulu de căldura recerută pentru desvoltarea gazurilor. — Așa șisele esplosiuni de lampe sunt din contră mai tot-deauna o urmare a necurățeniei. — Sunt destui ómeni, cari resturile de feștilă le mătură totu în aparatul de arșă, ér acestu aparat nu-lă curăță de locu, ori fôrte rar.

Resturile se mestecă apoi cu petroleu, și această amestecătură se încăldește fôrte tare și se aprinde, de-orece gazurile, ce le desvoltă ea însă-și, și cari se înalță în susu, vinu în atingere cu flacăra. Ast-felú în interiorul aparatului de arșă arde o flacăra, care flú încăldește întru atâta, câtu pre urmă metalulu, ce légă (forostuesce) diferitele lui părți, se topește. Urmarea apoi e, că părțile interne a aparatului de arșă cadu în rezervorul de petroleu, feștilă lea dedesubtu flacăra, rezervorul de sticlă se sparge de căldură, și neborocirea e aci, ér noi đicemú, că "lampa a esplosatú". Această "esplosare" este simplaminte numai o urmare firescă și tot-odată o pedepsă a neglijenței în privința curățirii lampelor.

Curățiti numai lampele tot-deauna cum se cuvine, și n'aveți a vă teme de esplosiuni.

4. Asudarea lampelor.

Acestu inconvenientu se pôte delătură fôrte ușorú. Cea mai mare parte din petroleu, care asudă pre lampe, pëtrunde prin gipsulu, ce légă rezervorul de sticlă cu veriga aceea de metalu, în care e șurubatú aparatul de arșă. Gipsulu, precum se scie, e fôrte porosú și suge în sine ori ce umeđeală, cu deosebire însă petroleu, și fiindú-că gipsulu din gâtlegiulu rezervorului e în atingere continuă cu petroleu, lucru firescu că în continuú și trece sau asudă petroleu prin elú. Acesta se pôte observá ușorú la lampele, cari au rezervoare de sticlă, ér la lampele, a căroru rezervoare suntú aședate în susinătore de metalu ori de majolică, se adună petroleu în lăuntru susinătoreloru, pre fundú.

Acestu inconvenientu se pôte delătură ușorú prin aceea, că gipsulu flú obducemú cu o materie, care nu lasă să trecă petroleu prin ea, și această materie numită "Impenetrabel" se pôte căpêta pre lângă unu prețu bagatelú în ori ce neguțatorie mai de frunte de lampe. Cam cu 12 cruceri se pôte vindecá o lampă de bóla asudatulu. Cine își cumpêră lampă nouă, să cêră și această materie, ori celú puțin obducerea gipsulu.

Cândú se șurubéză aparatul de arșă, dá afară puținú petroleu din șurubulu aparatului. Acestu se lătesce preste lampă, dacă nu se șterge numai decătú. Pentru aceea, după șurubare să se ștergă bine veriga, în

care se șurubéză aparatul de arșă. Totu așa să se ștergă bine și cheea sau fusulu, cu care se ridică și scobóră feștilă.

Curățenia e o virtute, și observarea ei chiar și în tractarea lampelor e de cea mai mare importanță.

Surprindere nefericită. Întră lucrătorú dela construirea căilor ferate din Siberia se află și mai multú condamnați la muncă silnică. Întră aceștia a fostú și unu țerenú bătránú, care a fostú esilatú pentru mai multú ani pre insula Sachalin, fiindú că ridicase mâna asupra unu ispravnicú. Împreună cu mai multú conșoi de al lui a fostú dispusú la lucruri în Siberia. Elú își indeplinia ocupașiunea în liniște, fără a-și bate capulu cu cele ce se întâmplă în jurulu lui. Deodată îi apare unu soldatú din compania de pază. Ducendu-se inspectorulu în altă parte, l'a agrăitú pre soldatú đicendu-i: „De unde ești, cum te chêmă?” Regulamentulu însă opresce strictú ori ce vorbiri cu condamnați. Privesce-mé, dară privesce bine, eú sum țerenulu „Kurskianú!” Soldatulu cu ochii înholbați și uimitú a căutatú la bătránú, care eră tatálu dînsulu, apoi a începutú a tremurá în totu trupulu, a leșinatú, căđendu-l arma din mână. Bătránulu s'a aruncatú pre elú grămădindu-l de sărutări, apoi și-a perdatú și elú consciința de sine. Ambii au fostú transportați la unu spitalú, unde cu mare greú au fostú deșteptați, dară atunci și fiulú și tatálu erau nebuni.

Posta Redacțiunii: O. D. Petru V. în Sz. Caan. — Fi bunú trimite și restulu.

Editorú și redactorú rêspondëtorú:

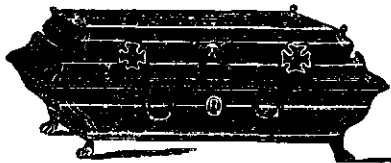
Dr. Vasiliú Hossu.

Prețulu mărfurilor.

Piața din Blășiu: Grâu, hectlit. fl. 7.25 până 8.—, — grâu mestecatú fl. 6.— până 6.75, sêcará fl. 5.50 până 6.—, — ovésú fl. 2.50 până fl. —, cucuruđú fl. 3.75 până fl. 4.—, — alacú fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. —, — sêmênță de cânepă fl. — până fl. —, fasolea fl. 4.— până fl. 4.45, — carnea de vită chilo 40 cr. până —, carnea de vițelú 40 până — cr., carnea de porcú 40 până — cr., carnea de berbece 28 până — cr., — 10 óuê cu 20 până — cr.

Intăia întreprindere concesionată pentru aranjarea de înmormintări în Blășiu.

Promptu
și
solidú.

Cu
prețuri
moderate.

Am onóre a aduce la cunoștința prea stimatulu publicu, că am înființatú aici în Blășiu o

Întreprindere pentru aranjarea de înmormintări

care corêspunde celorú mai moderne esiginte, și că primescú aranjarea de înmormintări după ori ce recerintă și cu cele mai moderate prețuri.

Recomendú mai departe depositulu meu bine asortatú de cununi, frunđe, cosciuguri și decorațiuni de doliú, după cele mai noué fașone și cu prețurile cele mai variate.

Pentru ușurința partidelorú primescú și aranjarea completă a înmormintărilorú, asigurându pre prestimatulu publicu de serviciu promptu și consciințosú.

(20) 1—6

Cu onóre:

I. L. Filipú,
strada lungă, a patra casă dela „Hotel Univers“.

Fundată în an.
1858.

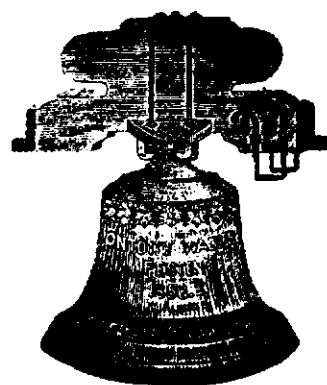
FRANCISCU WALSER

Liferantú de curte
alú Alteței Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Josifú

proprietariulu primei fabrici ungare de mașine și recnisite de pompieri, turnătoriu de clopote și metalu
Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonorațilorú domni preotí

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(2) 45—52

în care se fabrică atătú grupuri câtú și clopote singurate: cu scaune de fierú patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferatú dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, într'altele și celú dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblátore scutite de miresu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimitú la cerere gratuitú și franco.

Distinsú în anulú 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelentú, progresú și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onóre.